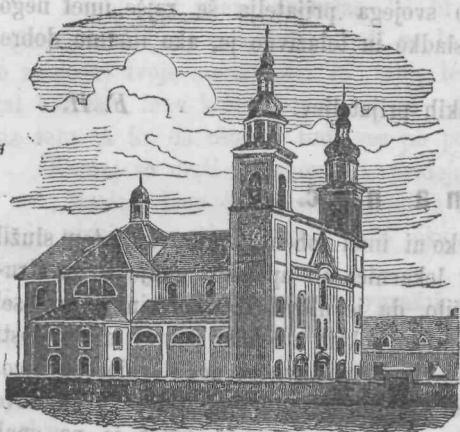

Cerkev sv. Petra v Ljubljani.

Ljubljana, glavno mesto vojvodine Kranjske, ima 10 lepih cerkvá, izmed katerih je da kako stolna cerkev, posvečena sv. Miklavžu, največja in najlepša. Ker pa bomo o tej lepej cerkvi o drugej priložnosti govorili, povedati vam hočem denes le nekoliko o predmestnej farnej cerkvi sv. Petra, ki je ena najstarejših cerkev ljubljanske škofije. Kedaj so prvo cerkev na tem mestu pozidali, na katerem stoji dandenes cerkev sv. Petra, to nam ni natančno znano. V jako starih listinah se bere, da je že o času stare Emone (tako se je Ljubljana imenovala v starodavnih časih) stala na omenjenem prostoru cerkvica, katero so pozneje poderli, in na njenem mestu leta 1385 pod tedanjim župnikom Janezom Ulrihom pl. Scheyer-jem sezidali novo cerkev v gotiškem zlogu na čast sv. Petru. Ali žalostna osoda je zadela to cerkev leta 1472. Tega leta je namreč prihrulo kot listja in trave grozovitih Turkov našo lepo slovensko zemljo. Vse Dolenjsko je bilo poplavljeno in pomendrano teh nevernikov, ki so se valili v velikih četah gori proti Gorenjskemu, da bi vzeli glavno mesto hrabrim Slovencem. Z divjo navdušenostjo začnò Turki ljubljansko mesto naskakovati, proderó v šentpetersko predmestje in zažgó lepo cerkev sv. Petra. Pač strašen in grozovit dan je moral biti to za tedanje ljubljanske prebivalce. In ta dan je bil 3. junija 1472. leta. To nam kaže še dandenes kamenita plošča, ki je vzdana v steno pri desnih vratih sedanje cerkve sv. Petra. Na tej plošči bere se v nemškem jeziku, da so 3. junija 1472. l. siloviti sovražniki kristijanstva zažgali in pokončali cerkev sv. Petra, ki je bila takrat farna cerkev ljubljanskega mesta. Zapisano je namreč tako-le: „Anno 1472 den 3. Junii ist dieses Gottshaus St. Petri als Pfarrkirchen der Stadt Laibach von dem Erbfeindt christliches Namens den Turke abgebrennt und verheret worden. 1618.“ — Preteklo je lanjsko leto, ljubi otroci, ravno 400 let, od kar so kervoločni Turki divjali po šentpeterskem predmestji, in pobožni Ljubljani so slovesno obhajali štiristoletnico v denašnjeji cerkvi sv. Petra. Bila je pa tudi cerkev ljudi napolnjena, kakor še nikoli. Prav je, da si pred oči stavimo, koliko so naši nekedanji očetje terpeli, in kako serčno so se branili proti sovražniku, ki jim je hotel vzeti najdražji zaklad — sv. vero.

Zgodovina nam še nadalje pripoveduje, da Turki, ko so lepo šentpetersko cerkev zažgali, vendar niso mogli v notranje mesto prodreti. Napravili so si sicer močne nakope po vseh pridobljenih ulicah; pri Šiški in za sv. Krištofom naredili so si ležišča. Pa nagloma planejo zopet Ljubljani nanje, preženó silovitega sovražnika najpred iz Poljan, potlej pa tudi Šent-Peter otmejo. Turki, vsi prestrašeni takega nenadnega napada verlih Slovencev, vzdignejo se, popusté svoje tabore pri Šiški in za sv. Krištofom, ter pobegnejo nazaj v Bosno.

To zmago so Ljubljanci potlej vsako leto obhajali, ter jo še dandenes velikonočni ponedelek obhajajo unkraj sv. Krištofa v Lovševi jami. To se vé, da namesto razbeljenih svinčenih krogel rabijo le pomoranče, katere ljubljanska gospoda meče med množico ondi sobranih dečkov.

Veliko bi vam znal še povedati, ljubi moji otroci, kako so Turki poprej in pozneje še divjali po naši lepejši slovenski zemlji, kako so morili in požigali, kako je v potokih tekla kri, koder koli so hodili ti prederzni in nesramni kervoloki, pa vsi ti poprejšni napadi ne spadajo tu sim, ko govorimo o cerkvi sv. Petra, ki vam jo je ‚Vertec‘ denes v podobi prinesel. Toliko si pa vendar nemogredè dobro zapomnite in ne zabite nikoli, da so se naši pradedi hrabro branili proti vsem napadom bodi si katerega koli sovražnika. Možjé, mladeniči, žene in še celó otroci so bili pripravljani na kervavi boj, kedar je šlo za lepo našo domovino, pred vsem pa za našo sveto vero, katero so silovito preganjali turški kervoloki.

Sedanja predmestna farna cerkev sv. Petra z dvema zvonikoma in z lepo kupljo bila je leta 1726 po izgledu cerkve sv. Petra v Rimu pozidana in 1728. l. od tedanjega knezoškofa pl. Schrottenbach-a posvečena. Gotovo je cerkev sv. Petra ena najlepših naše ljubljanske škofije. Mnogo je pridobila na svojej lepoti v letih 1856 in 1857, ko so jo od znotraj skorej vso prenovili. Krasne fresko slikarije po stropu, ki je je narisal slavni umetnik Julij Quaglia, bile so umite in tudi tla so bila vložena z novimi granitnimi ploščami.

Sedanja cerkev sv. Petra šteje 11 prav lično izdelanih oltarjev. Veliki oltar, posvečen sv. Petru, je izdelal umetnik Martin Kigel leta 1777. Sredi oltarja stoji v vložnici podoba sv. Petra, na vsako stran sta aposteljna sv. Pavel in sv. Andrej. Izmed postranskih oltarjev naj omenimo le oltar ‚nedolžnih otročičev‘ s prekrasno sliko, ki nam predstavlja moritev nedolžnih otročičev v Betlehemu po neusmiljenj zapovedi kralja Heroda. To podobo je po Rubenu narisal Valentin Mencingar leta 1736. Večidel so tudi vse druge slike v postranskih oltarjih narejene od Val. Mencingarja, razun prelepe slike sv. Magdalene, od katere nij znano, kateri mojster jo je izdelal. Podobo ‚sveta družina‘ naslikal je domači umetnik France Jelovšek leta 1734.

Na stropu vidimo lepe fresko slikarije različnih prigodeb iz življenja sv. aposteljna Petra. Na okrog se vidijo štiri inokazne (alegorijske) podobe, ki pomenjajo Evropo, Azijo, Afriko in Ameriko. Tudi kuplja je z lepimi fresko slikarijami ozaljšana. Tu vidimo, kako Kristus umiva sv. Petru nogé; kès sv. Petra, da je Jezusa trikrat zatajil; Jezus izroči sv. Petru cerkveno oblast in ga postavi za poglavarja svoje sv. cerkve na zemlji.

V kotih pod kupljo so naslikani štirje cerkveni očaki: Sv. Gregor, sv. Ambrož, sv. Avguštin in sv. Hieronim. Slikarija na steni v duhovnišči (presbiteriji) nam kaže sv. Petra na stopnicah neke palače, ko ozdravlja bolnike in hudobne duhove izganja. — Prekrasno delo v tej cerkvi je tudi mramorna leca, ki je bila v nekedanjej frančiškanskej cerkvi, pa so jo leta 1786 kupili za 201 gl. za predmestno farno cerkev sv. Petra. Umetniki pravijo, da je leca čez 4000 gl. vredna. — Leta 1855 je dobila cerkev nov križev pot, ki ga je znani domači umetnik Miškovič prav lično, živo in izpodbudno izdelal.

Od zunej tega krasnega cerkvenega poslopja sta v vložnicah lepo izrezani podobi sv. aposteljnov Petra in Pavla, ki ju je podobar Toman leta 1850 prav vkusno napravil.